

Bruxelles, 19. prosinca 2023.
(OR. en)

16273/23

Međuinstitucijski predmet:
2023/0443 (NLE)

ENER 669
ENV 1436
COMPET 1214
TRANS 562
CONSOM 455
IND 659
ECOFIN 1323
FISC 282

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: UREDBA VIJEĆA o izmjeni Uredbe (EU) 2022/2578 u pogledu produljenja
njezina razdoblja primjene

UREDBA VIJEĆA (EU) 2023/...

od ...

o izmjeni Uredbe (EU) 2022/2578

u pogledu produljenja njezina razdoblja primjene

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Uredbom Vijeća (EU) 2022/2578¹ uspostavlja se privremeni mehanizam za korekciju tržišta („MCM) za naloge za trgovanje izvedenicama povezanim s virtualnim točkama trgovanja Unije s dospeljima od jednog mjeseca do godine dana unaprijed. MCM se stoga primjenjuje na sve robne izvedenice kojima se trguje na uređenom tržištu, a čiji je temelj transakcija plinom na virtualnoj točki trgovanja u Uniji.
- (2) MCM se aktivira kad nastane korekcija tržišta, odnosno kad cijena namire za izvedenice TTF-a (Title Transfer Facility) s najkraćim dospeljem, kako ju je objavio ICE Endex B.V. (Nizozemska), premaši 180 EUR/MWh i iznosi 35 EUR više od referentne cijene tijekom tri radna dana. Uredbom (EU) 2022/2578 utvrđuje se dinamično ograničenje trgovanja prema kojem, nakon nastanka korekcije tržišta, tržišni operateri ne prihvaćaju, a sudionici na tržištu ne dostavljaju naloge za izvedenice s cijenama od 35 EUR/MWh iznad referentne cijene koju je Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) objavila prethodnog dana.

¹ Uredba Vijeća (EU) 2022/2578 od 22. prosinca 2022. o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena (SL L 335, 29.12.2022., str. 45., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj?locale=hr>).

- (3) U svojim izvješćima o procjeni učinaka objavljenima 1. ožujka 2023. u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2022/2578 Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i ACER analizirali su niz pokazatelja za procjenu učinka MCM-a od stupanja na snagu te uredbe. ESMA i ACER zaključili su da MCM nije aktiviran i da do objave njihovih izvješća nije bilo negativnih učinaka na sigurnost opskrbe, protok plina unutar Unije ni financijsku stabilnost.
- (4) Na temelju pokazatelja koje su ESMA i ACER analizirali u svojim izvješćima od 1. ožujka 2023., Komisija je proširila analizu kako bi procijenila tržišna kretanja nakon razdoblja koje je analizirano u tim izvješćima. Od stupanja na snagu Uredbe (EU) 2022/2578 nisu utvrđeni negativni učinci, a MCM nikad nije aktiviran.
- (5) Međutim, sigurnost opskrbe Unije energijom i dalje je ozbiljno narušena. Globalno stanje na tržištu plina i dalje je vrlo napeto. Cijene plina i dalje su znatno više nego što su bile prije početka krize u Europi nakon što je Rusija počela koristiti energiju kao oružje i početka agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, što neminovno utječe na kupovnu moć građana Unije i konkurentnost poduzeća u Uniji.

- (6) Volatilnost tržišta plina također je posljedica napetosti na tržištu koja proizlazi iz geopolitičkih rizika i predstavlja dodatni rizik za gospodarstvo Unije. Iznimna nestabilnost cijena zabilježena u ljeto i početkom jeseni 2023., kad su cijene porasle za više od 50 % u nekoliko tjedana, pokazuje da su tržišta i dalje krhka i ostaju osjetljiva čak i na relativno male šokove za potražnju i ponudu, o čemu svjedoče kretanja cijena nakon nedavnih događaja kao što su štrajk u australskim terminalima za ukapljeni prirodni plin (UPP) ili poremećaji na plinovodu Balticconnector. Aktualna kriza na Bliskom istoku predstavlja dodatni znatan geopolitički rizik koji bi se mogao odraziti na cijene plina i opskrbu plinom.
- (7) Trenutačno stanje na globalnim tržištima plinom vrlo je napeto i očekuje se da će takvo ostati još neko vrijeme. Globalna opskrba ukapljenim prirodnim plinom u posljednje se dvije godine tek neznatno povećala zbog ograničenih povećanja kapaciteta za ukapljivanje, prekida rada u velikim izvoznim terminalima i smanjenja zalihe sirovog plina u postrojenjima za proizvodnju ukapljenog prirodnog plina. Znatani novi kapacitet za ukapljivanje ukapljenog prirodnog plina postat će funkcionalan tek 2025. Stoga se očekuje da tržišna ravnoteža u bliskoj budućnosti i dalje ostane neizvjesna.

- (8) Osim toga, zbog znatnog smanjenja uvoza ruskog plina iz plinovoda tijekom protekle godine, dostupnost opskrbe plinom u Uniji znatno je manja nego što je bila u razdoblju prije krize. S obzirom na trenutačnu razinu uvoza plina, očekuje se da će Unija 2023. primiti približno 20 milijardi kubičnih metara ruskog plina iz plinovoda, što je otprilike 110 milijardi kubičnih metara manje nego 2021. Stoga i dalje postoji ozbiljan rizik od kratkoročnih nestašica plina u Uniji. S obzirom na trenutačne napete uvjete na tržištu cijene se mogu ponovno povećati kao posljedica nepredvidivih događaja i iznenadnih šokova kao što su: ponovno povećanje azijske potražnje za ukapljenim prirodnim plinom, zbog čega bi se mogla smanjiti dostupnost plina na globalnom tržištu plina; ekstremni vremenski uvjeti koji bi mogli utjecati na skladištenje hidroenergije i proizvodnju nuklearne energije, zbog čega bi bilo potrebno povećati proizvodnju električne energije iz plina; te daljnji mogući poremećaji u opskrbi plinom, uključujući potpunu obustavu uvoza plina iz Rusije i dodatne poremećaje kritične infrastrukture, kao što su sabotaze plinovoda Nord Stream 1 u rujnu 2022. ili poremećaji na plinovodu Balticconnector u listopadu 2023.
- (9) Zbog trajnih ozbiljnih poteškoća cijela je Unija izložena rizicima od nestašice energije i visokih cijena energije. Razina cijena plina može negativno utjecati na gospodarsko stanje Unije, na njezinu industrijsku konkurentnost i kupovnu moć njezinih građana.

- (10) U tim uvjetima, posebno u situaciji nekoliko geopolitičkih rizika s mogućim učinkom na cijene plina, strah od nestašice može izazvati snažne reakcije koje mogu ozbiljno utjecati na cijene plina. S obzirom na trenutačno nestabilnu ravnotežu ponude i potražnje, čak i umjereni poremećaji opskrbe plinom mogu imati velik učinak na cijene plina i uzrokovati trajnu štetu gospodarstvu i građanima Unije.
- (11) Na vrhuncu krize Unija je donijela odlučan i koordiniran odgovor kako bi zaštitila svoje građane i gospodarstvo od pretjerano visokih cijena te kako bi osigurala dotok plina svim potrošačima kojima je potrebna pomoć preko granica, uključujući situacije nestašice plina. Odgovor Unije u skladu s planom REPowerEU, najavljenim u komunikaciji Komisije od 18. svibnja 2022. i naknadnim inicijativama, uključujući mjere utvrđene u Uredbi (EU) 2022/2578, doprinio je poboljšanju situacije. Ako se te mjere prestanu primjenjivati, to bi moglo ugroziti stabiliziranu, ali ipak osjetljivu, situaciju koju je Unija postigla i narušiti otpornost na moguće buduće događaje i iznenadne šokove.

- (12) S obzirom na to da je Unija jedinstveno tržište i da se TTF u Nizozemskoj obično smatra „standardnom” zamjenskom vrijednošću za određivanje cijena na europskim tržištima plina, visoke cijene plina za izvedenice povezane s TTF-om imale bi ozbiljne posljedice u svim državama članicama, iako vjerojatno ne u istoj mjeri u svim zemljama. Izvedenice povezane sa svim ostalim virtualnim točkama trgovanja u Uniji trebale bi i dalje biti uključene u produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2578 kako bi se izbjegle moguće promjene u trgovanju izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja koje bi mogle dovesti do poremećaja na energetske ili financijske tržištima Unije. MCM-om se jača solidarnost Unije izbjegavanjem pretjerano visokih cijena, koje su za mnoge države članice neodržive čak i u kratkim razdobljima. MCM-om se može pomoći osigurati da, u duhu solidarnosti među državama članicama, poduzeća za opskrbu plinom iz svih država članica mogu kupovati plin po razumnim cijenama.
- (13) Uzimajući u obzir činjenicu da će se Uredba (EU) 2022/2578 prestati primjenjivati 31. siječnja 2024., produljenje njezina razdoblja primjene hitna je mjera u duhu solidarnosti među državama članicama, kao odgovor na trajne ozbiljne poteškoće u opskrbi energijom, koje uključuju i rizik od neposredne krize i pretjerano visokih cijena.
- (14) Nadalje, produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2578 u skladu je i s planom REPowerEU, čiji je cilj zaštititi građane Unije i gospodarstvo Unije od pretjerano visokih cijena i nestašica u opskrbi energijom.

- (15) Ova bi Uredba trebala stupiti na snagu 1. veljače 2024. kako bi se osigurala kontinuirana zaštita od pretjerano visokih cijena tijekom zimske sezone 2023./2024.
- (16) Produljenje bi trebalo biti privremeno i trebalo bi ostati na snazi do 31. siječnja 2025. Ono je nužno je i proporcionalno zbog trajnosti ozbiljnih poteškoća i rizika za sigurnost opskrbe plinom i cijene plina te nesigurnosti trenutačne situacije.
- (17) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (18) Uredbu (EU) 2022/2578 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Članak 1.
Izmjena Uredbe (EU) 2022/2578

U članku 12. stavku 1. Uredbe (EU) 2022/2578 drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Primjenjuje se do 31. siječnja 2025.”.

Članak 2.
Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu 1. veljače 2024.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica
